

Péče o kulturní památky

Kulturní památka Dolský mlýn u Kamenické Stráně

Zodpovědnost za stav mlýna

Barokní budova mlýna byla postavena roku 1727 a až do roku 1945 byla udržována mlynářskou **rodinou Pohlů** a částečně i prostředků **vrchnosti**. Po válce se s okolními konfiskovanými lesy dostala ze soukromého vlastnictví pod **Správu státních lesů a statků**, poté do majetku **Lesů České republiky**. Žádná z organizací o objekt nepečovala, protože pro něj neměla využití. Jelikož mlýn stál uvnitř hospodářského lesa, byli odmítáni i zájemci o jeho odkoupení. Roku 2000 se Dolský mlýn, již ve velmi tristním stavu, ocitnul v území nově vyhlášeného **Národního parku České Švýcarsko**.

Příčiny devastace objekt

Chátrání opuštěného objektu urychlovaly nepříznivé místní podmínky - téměř každoroční rozvodnění řeky Kamenice i povodně z přívalových dešťů od svahů Růžovského vrchu. Odtok podél mlýna navíc zablokovala bariéra suti hotelu, zdemolovaného při natáčení pohádky Pyšná princezna. Po odstřelu budovy zasypalo rumiště více jak polovinu cesty včetně odtokového žlábků a voda protékala skrze mlýn.

Za půl století rezignace na údržbu byl zcela zanesen náhon u Dolského mlýna. Říční naplaveniny postupně zhutnil i destruovaný stavební materiál z vypadaného zdiva a vzrostlá vegetace. V čerěníšti vznikla nádrž stojaté vody, která nemohla odtékat a po zamrznutí v zimním období stále více narušovala základy návodní stěny.

Z horizontálních konstrukcí zůstaly ve mlýně pouze klenby nad komorou a černou kuchyní, skrze které protékala voda po deštích a při táních. Zhruba v 60. letech 20. století přišel mlýn o střechu.

Zatékáním do obvodových stěn došlo ke shnití dřevěných táhel, které stahovaly konstrukci zdí. Objevily se statické poruchy, nároží mlýnice na styku návodní a okapové stěny bylo odtrženo a vychýleno k náhonu.

Dlouhodobým zanedbáním údržby a působením povodní došlo k protržení jezu ve střední části, pravděpodobně nejvíce zranitelné i špatnou provázaností zdiva po zazdění plavební propusti v polovině 19. století.

Řešení havárie

V roce 2001 podala Správa Národního parku České Švýcarsko žádost na prohlášení Dolského mlýna **kulturní památkou** (byl prohlášen v dubnu 2007). Koncem léta roku 2004 byl požádán statik **ing. Jindřich Rineš** z Prahy o posouzení stavebního stavu. Na základě posudku byl v září r. 2004 s okamžitou platností vyhlášen **havarijný stav objektu a zákaz vstupu** do mlýna. Hrozilo bezprostřední zřícení návodní stěny, jejíž základy byly téměř po celé délce vysypány. Váhu stěny neslo pouhých 1,5 m relativně zdravého zdiva. Kromě technické zprávy zpracoval ing. Rineš současně i návrh stavebně - statického zajištění objektu včetně odhadu finančních nákladů (1, 5 miliónu Kč).

Do konce roku byl Dolský mlýn s pomocí **Vyšší odborné školy a SPŠ stavební v Děčíně** zabezpečen, aby přečkal jarní povodeň. Byla prokopána odvodní strouha v náhonu, návodní stěna podepřena dřevěnou konstrukcí a dolní hrana pod betonovým platem vzeprěna pilotami, na začátku vodního náhonu byla postavena pytlová hráz.

V roce 2005 získala Správa národního parku České Švýcarsko od Ministerstva životního prostředí peníze na realizaci 1. etapy stavebně - statického zajištění Dolského mlýna. Práce provedly firmy firma **Řehák - Speleo a STAMO Děčín**. Došlo k podezdění návodní stěny a pravé zdi náhonu až k můstku, objekt byl stažen železnými táhly, vychýlené nároží bylo v narušených částech zdiva nově přezděno. Část chybějících kamenných ostění byla nalezena při čištění náhonu a osazena zpět na svá místa.

Péče o Dolský mlýn

Práce hrazené z prostředků Správy NP České Švýcarsko:

- Stavebně statické zabezpečení návodní stěny a náhonu (Řehák - Speleo)
- Prozdění nároží mlýnice, stažení objektu táhly (STAMO Děčín)
- Konzervace klenb nad komorou a černou kuchyní (Podmokelská stavební s r.o.)

- Demontáž betonové desky z čeřeniště (Řehák - Speleo)
- Zhotovení dubového roštu v náhonu (firma Ars Tignaria)
- Vydláždění náhonu až k můstku (Řehák - Speleo)
- Zpracování projektu na obnovu jezu (Vodní cesty)

Brigády

Již roku 2004 začali na Dolském mlýně pomáhat dobrovolní brigádníci. Od roku 2007 se zde pořádají pravidelně i brigády pro veřejnost. Z jádra pracovníků vzniklo roku 2008 i **Občanské sdružení pro záchranu a konzervaci kulturní památky Dolský mlýn** (www.dolsky-mlyn.cz).

Od roku 2004 se podařilo:

Mlýn:

- prohlásit Dolský mlýn kulturní památkou
- podezdít návodní stěnu, stáhnout obvodové zdivo, prozdít nároží mlýnice a tím zabránit zřícení mlýna
- vyčistit koruny stěn mlýna od náletové vegetace
- doplnit část chybějících okenních ostění a jednu stojku vchodu do mlýnice
- opravit vstupní portál
- snížit terén uvnitř mlýna až k úrovni podlah, odvozit zeminu a odpady
- zakonzervovat a izolovat klenby komory a černé kuchyně
- vyčistit interiéry všech přilehlých skalních sklepů
- vyzdít část vypadaného zdiva
- rozebrat novodobý tahový komín
- zpracovat archivní rešerši k historii mlýna

Hotel

- odvozit část cihlového rumiště zdemolovaného hotelu a konzervovat odhalené zdivo z pískovcových kvádrů, volné kvádry uložit na skladiště a použít je při konzervaci stěn a dláždění náhonu
- z rumiště vyprostit a přemístit do mlýnice mlýnské složení
- vyčistit od stavebního rumu a odpadků prostor toalet, objevit a zdokumentovat žumpu

Pekárna

- odstranit z korun stěn náletovou vegetaci
- vyčistit interiér
- prozdít narušené nároží u skály a část zdiva čelní fasády

Palírna

- vyčistit interiér, odvézt odpady, kameny uskladnit pro budoucí konzervaci zdiva, mazaninu použít při dláždění cest

- odstranit náletovou vegetaci z korun zdí a z interiéru
- rozebrat narušené nároží, vyjmout pařez s kořeny a roh znovu vyzdít

Cesty

- postavit novou lávku na starém místě proti stezce Mühlsteig
- vyprostit z nánosů zeminy hlavní cestu podél mlýna, opravit dlažbu
- u náhonu odstranit betonový kanál a nahradit jej kamenným chrličem
- postavit parapet na můstku přes náhon, osadit zpátky nalezené nákolníky
- odstranit zeminu z cesty od Kamenické Stráně a zhotovit protierozní bariéry
- vyčistit od naplavené zeminy a odpadků cestu u skály, opravit odhalenou dlažbu a zprovoznit odtokový kanál
- postavit povalovou cestu v nejmáčené části okružní cyklotrasy
- začít se snižováním nánosů zeminy na cyklotrase
- vykácet stromy, rostoucí z trasy původní spojovací cesty od mlýna k cyklotrase
- odvozit větší část zeminy ze spojovací cesty, v podmáčených místech vyštěrkovat prohlubně čedičovými valouny, udržovat odvodní strouhu podél cesty, vyklestit kořeny

Jez a náhon

- vyčistit od naplavenin, stavebního rumu a vegetace celý náhon
- odstranit betonovou desku, zakrývající čeřeniště
- vydláždít dno čeřeniště a konzervovat stěny náhonu až k můstku
- získat projekt na obnovu náhonu

- 79 zobrazení

Source URL: <https://www.npcs.cz/pece-o-kulturni-pamatky>